

Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ Hocamızın Ardından

After Our Professor Berin U. Yurdadoğ

Şebnem Ercebeci Çınar*

Öz

Armağan kitapları/ dergileri bir minnet ve vefa borcunun belgeleridir. Bu yazıda Prof. Dr. Berin Yurdadoğ ile ilgili yaşanmışlıklar ve anılar kaleme alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı; anı.

Abstract

Gift book/ magazines are documents of a gratitude and loyalty duty. It has been written some experiences and memories about Prof. Dr. Berin Yurdadoğ in this article.

Keywords: Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; Presidency of Atatürk Culture Centre; memoir.

İnsanoğlu fanidir. Bir gün bu dünyadan göçüp gidecektir. Ama önemli olan arkasında iyi izler bırakmaktır. Onlara olan minnet ve şükran ifadelerinin en önemli belgeleri de arkalarından kaleme alınan anıları içeren yazılardır. Bu ülkeye hizmet vermiş değerli hocalarımız ile ilgili anıları içeren armağan kitaplar/ dergiler sayesinde onlara olan vefa borcumuzu bir nebze de olsa yerine getirebiliyoruz. Yaşarken verilen kıymet aramızdan ayrıldıktan sonra da gönüllerde bir ses ve bir nefes bırakırcasına devam etmelidir diye düşünüyoruz.

Bir eğitimci, bir akademisyen, en önemlisi Atatürk inkılaplarına bağlı çağdaş bir Cumhuriyet kadını Prof. Dr. Berin Uğurlu Yurdadoğ hayatımda çok önemli yeri olan özel insan... *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin Saygıdeğer Berin Hoca'm ile ilgili armağan sayısına bir yazı yazmam istendiğinde çok ama çok eskilere gittim. Her şey bir film rulosu gibi gözümün önünden geçti. Hayatımın her noktasında bu değerli bilim insanıyla yollarımız kesişti. Tesadüfler hep bizi takip etti. Ortak mekânlar, ortak dostluklar her zaman bizi şaşırttı ve de sevindirdi. Yaş ve sosyal konum itibarıyla farklı ortamlarda olmamıza rağmen birçok ortak nokta bizi bir araya getirdi. Ankara Emek mahallesindeki 1970'li yıllara gidecek olursak, Berin Hoca'yla ilk karşılaşmamız o yıllara dayanır. Yeşiltepe ve Yıldıztepe bloklarının bahçesinde o zamanlar tüm çocuklar ve gençler bir araya gelirler, çeşitli oyunlar oynarlar ve parkta vakit geçirirlerdi.

Çoğu zaman oradayken bir hanım yanımıza yaklaşır ve "Çocuklar nasılsınız bugün gazete, kitap okudunuz,mu?" diye sorar ve etrafına toplanır okuduğumuz kitapların adlarını söyledik sonra bize kocaman bir "Aferin size." dediğinde çok mutlu olurduk. O zamanlar kimdi, üniversitede hocaydı ama hangi bölümdeydi bilmiyordum. Ama o zamanki aklımla bizlere değer veren sürekli hatır soran hatta ve hatta bazen -o zamanlar pek popüler olan- lolipop

* Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yüksek Kurum Uzmanı, Sanat Tarihçisi. E-posta: s.ercebeci@akmb.gov.tr
Expert of Atatürk Supreme Council, Art Historian, Presidency of Atatürk Culture Centre, Turkey.

şekerlerinden verdiğini hatırlıyorum (Yıllar sonra kendisine lolipop şekerlerini hatırlattığımda yüzündeki her zamanki çocuksu edasıyla “Aaaa o şekerler hala var mı acaba?” deyişini hiç unutamam). Zaman zaman onun bir kolunda annesi bir kolunda ablası ile yürüyüşe çıktığı zamanlar da hafızamda yer alıyor. Daha sonra lise ve üniversite yıllarımda zaman zaman karşılaştık. Sivri gözlükleri ve de topuzuyla ayrıca Volkswagen marka arabasına binip geçen haliyle hep o çocukluk ve gençlik yıllarımda bir idol olarak kaldı. Yıllar yıllar geçti. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı sınavını 1988 yılında kazandım ve orada göreve başladım. Rahmetli Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı başkanlığındaki kurum adeta benim için ikinci bir üniversite idi. Kitaplarını ve makalelerini okuduğumuz birçok bilim insanı ile beraber çalışma şerefine nail olmuşum.

Günlerden bir gün sanırım 1989 yılıydı. Kapımız açıldı, içeriye gülen yüzüyle “Aaa odanız ne güzelmiş” diyen bir hoca girdi. Aşağıda bilim kurulu toplantısı vardı. Müjgan Cunbur Hoca Berin Hoca’yı da yanına getirmiş bizimle tanıştırdı. O zaman tanıyamadım oturduk konuştuk mesai bitimine kadar hoş sohbetine hayran kalmıştık. Daha sonra mesai bitimine yakın kalktık. “Hocam ne tarafa gidiyorsunuz, servislerimiz var isterseniz uygun olan yere sizi bırakırlar” dedik. O da Emek’te oturuyorum deyince hem de Yeşiltepe Blokları deyince birden ilk çocukluk ve gençlik yıllarıma döndüm. Aynı mahalleden olmamız beni heyecanlandırmıştı. Birlikte servise bindik aynı yerde indik. Çocukluk ve gençlik yıllarımda hayran olduğum hocası olduğunu anlamıştım. Annesini kaybetmiş ablasıyla beraberdi. Aylık yayın kurulu toplantılarında Kuruma her geldiğinde artık Berin Hoca başmisafirimizdi. Hoş sohbeti özellikle de hayat hakkındaki tecrübeli paylaşımları bizi mest ediyordu. Kurumda hizmet içi eğitimler başlamıştı. Eğitimlerden biri de yayınlar, bibliyografya kullanımı ve kütüphaneler üzerineydi. Tabi ki Hocamız da Prof. Dr. Berin Yurdadoğ idi. Bizi Milli Kütüphane ve o zamanlar yeni hizmete açılan Bilkent Kütüphanesi’ne götürerek kataloglar hakkında bilgiler verdi. Bizler için çok değerli bilgilerdi bir ay süren derslerimiz sırasında öğrendiklerimiz hala hatırımda. *Erdem* dergisinin yayın kurulundaydı. Toplantıya geldiği zamanlarda mesai bitiminde birlikte eve dönüşlerimiz, pastane sohbetlerimiz ve ilerleyen günlerde birlikte yemek yapıp televizyon seyrettiğimiz günler birbirimizi daha da iyi tanımamıza sebep oldu. Berin Hoca’nın artık can yavrularından biri, Şebnem’iydim. Hoca da ailemden biri olmuştu. Annem, babam kardeşlerim onun misafirliğinden ve de hoş sohbetinden o kadar mutlu oluyorlardı ki. Doğum günlerinde, bayramlarda mümkün olduğunca hep beraber oluyorduk. Atatürk Kültür Merkezi Maltepe’ye taşınınca Berin Hoca’yla 2000 yılından itibaren aynı odayı paylaşmaya başladık. Haftada iki gün toplantılar ve kurumla ilgili çalışmalar için geliyordu. Tanıyanlar beni çok daha iyi anlayacaktır. Zamanın nasıl geçtiğini anlayamaz ve ne kadar çok şey öğrendiğimi anlatamazdım. 2000 yılında Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından Hatay’da düzenlenen “Ordadoğu’da Osmanlı Dönemi Kültür İzleri” adlı Kongrede açış konuşmalarını İngilizce’ye çevirişi herkesin hayranlığını uyandırmıştı. Onun dingin ve de dinlendiren sesiyle “*He said that*” diye başlayıp akıcı bir şekilde İngilizce kullanımı hala kulaklarımdadır. Daha sonra bildiriler kitabı yayına hazırlanırken İngilizce özetler hep onun elinden geçti. Birlikte çalışmanın zevkini bir kez daha tatmış oldum. Berin Hoca’nın bir yönü de konuşmayı hitabeti çok sevmesine ve de özellikle Atatürk üzerine konferanslar verirken çok mutlu olmasına rağmen yazıya aktarmasından pek hoşlanmadığını fark etmişim. Bunu kendisi de itiraf etmişti. Yüz yüze konuşmayı ve de bir topluluğun önünde canlı olarak durumu gözler önüne sermeyi daha çok benimsediğini belirtmişti. Konferanslarını dinleyenler eminim bana katılacaklardır.

Erdem dergisinden sonra kurumumuzun yayını *Bilge Yayın Tanıtım Tahlil ve Eleştiri* dergisinde de yayın kurulunda beraber çalışma şerefine nail oldum. Odaya her geldiğinde masama mutlaka bir yazı bırakır. Bir not eklerdi. Hala onları saklarım. Berin Hoca yeniliğe, çağdaş eğitime özellikle de çocukların ve gençlerin farkındalığı yüksek bireyler olarak toplumda yer almasına çok önem verirdi. Kıvrak zekâlı, hoşgörülü asla içindeki çocuğu büyütmemiş, ancak prensiplerine bağlı ve asla onlardan taviz vermeyen ve kendine göre kuralları olan bir kişiydi. Her öğrencisini evladı görüyor onlara ”can yavru” diye hitap ediyordu. Sahip olduğu bilgiyi ve kültürel değerleri yakın çevresine öğretme çabasıyla “Sibernetik ve Atatürk” ağırlıklı konferanslarıyla Türkiye’nin her ilinden gelen davetleri geri çevirmiyordu. Girdiği her ortama uygun bir konu buluyor ve dinleyicilerle çok yakın bağ kurabiliyordu. O zamanlar mensubu olduğum Türkiye Kız İzciler Derneği için vermesini istediğim Atatürk ve Türk Kadını konferansında dinleyicileri nasıl etkilediği dün gibi hatıramda kaldı. Birçok dernek etkinliği ve konferansa birlikte gidiyorduk. Türk Japon Kadınları Dostluk Vakfı’nın kurucularındandı. Vakfın etkinliklerine onun sayesinde katıldım. İkebana ve Origami hakkında bilgiler edindim. Onu yakından tanıyanlarda da mutlaka olduğu gibi benim evimde de uğur getiren origamiden yapılmış turna kuşları yer alır. Talat Halman’ın “Türk Shakespear’ı” adlı oyununu üç kez izlemeye gitmemiz de hafızamdan silinmedi. Kendisi ayrıca Milli Güvenlik Akademisi mezunuydu. Birlikte mezuniyet törenlerine giderken beni de yanında götürüyordu. Çölyak hastalığım teşhis edildiğinde en yakınım da yine Berin Hocam vardı. “Sen hasta değilsin bu seninle artık yaşamın bir parçası olmalı” diyerek teselli ediyordu. Çölyak Derneği’ni kurunca derneğimin Onur Üyesi idi. Çölyak hastalarına verdiği konferans sırasında onun “Çölyaklı oluş ayrıcalıktır. Farklılık ve farkındalığı öğretir. Çölyaklı oluş akılcılıktır. Bilinçli yaşama yol açar. Çölyaklı oluş, akıl yanında duygulara da yer vermektir. Empati yapmayı kolaylaştırır” şeklindeki sözleri moral kaynağı olmuştur.

Her durumda her ortamda hayatımın hemen hemen her döneminde büyük ve önemli bir yeri olan Berin Hoca sürekli söylediği gibi benden bize, bizden hepimize giden yolda ilerleyerek yaşamamız gerektiğini her fırsatta vurgulamaktan kaçınmazdı. O yüzden çok seveni, çok sayanı vardı çok dosta ve arkadaşına sahipti. Mahalledeki taksiciden, esnafa, pastaneye herkes de ayrı bir yeri vardı. Bunun nedeni benden çok biz kavramına değer vermesi ve herkese kol kanat gerip bir anne ve abla şefkatiyle yaklaşmasıydı. En ufak bir karikatürü, bir fıkrayı, bir anlamlı sözü anında mesajla paylaşır. Özellikle de “Süt Günü, Çevre Günü, Şeb-i Yelda” gibi günlerde her sabah ondan bir mesaj alıyorduk. Yeniliklere çok açıktı. Bir ay boyunca her hafta sonu Beypazarı’na telkâri yapımını öğrenmeye gitmesi ve bana bir kolye yaparak hediye etmesi bunun en güzel örneğidir. Bazen elime hoşlanacağını tahmin ettiğim türde yazı ve resim geldiğinde keşke paylaşabilseydim diyorum. Benim için nerede olursa olsun “*hep Şeboş Yavru özelliğini koruyacak seçkin yavrucuğa*” diye yazdığı notları hala saklıyorum. Birine hediye verirken yazdığı notlar hepsi de saklanmaya değer ve düşündürücü özellikteydi.

Herkes gibi ben de onun varlığını çok arıyorum. 1970’li yıllarda hayranlıkla izlediğim ve daha sonraları hocam olmamasına rağmen aynı kurumda ondan hayat dersi alarak akıl hocam olan Sevgili Berin Hocamı anlatmaya kelimeler kifayetsiz kalıyor. Herkesin olduğu gibi benim de nişanımda, ilk kez eline kına sürdüğü kınamda, düğünümde ve de babamın cenaze merasiminde, her an yanımdaydı. Varlığı hep bana güç verdi.

Eğitimsizliğinin yanı sıra çok iyi bir arkadaş, dost, her şeyi güzelleştiren ve özelleştiren bir kişiliğe sahip gönüllerde bir hoş seda bırakan, kendisine özgü giyimi ve yakasından eksik etmediği Atatürk rozeti ile hanımefendi ve seçkin insan sürekli isminin tek r ile yazılmasını ve ikinci adının Uğurlu olduğunu ifade eden Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ. “Nasılsınız?” dediğimizde “İyi olmaya kararlıyım.” ya da vedalaşırken “Güle güle git, güle güle gel, güle güle bul.” diyerek hayata pozitif bakan sevgili Berin Hoca’yı saygıyla ve minnetle anıyorum. Yattığı yer ışık olsun. Onu çok arıyoruz ve özlüyoruz. Yakınında olduğu herkeste bir iz bırakan Hocamızı konuşarak, yazarak, anılarda canlandırarak, sözlerini anımsayarak, düşünerek yaşatmaya devam edeceğiz.

Fotoğraf 1. Yıl 1990, Berin Hoca’yla beraber

Fotoğraf 2. Çölyak Derneği’nde verdiği konferans sonrası plaket takdimi. (2007).

Fotoğraf 3. Bir konferans esnasında

Fotoğraf 4. Bir yemek esnasında

Fotoğraf 5. Bir ziyaret esnasında

Fotoğraf 6. Nişanımda

Fotoğraf 7. 24 Kasım 2018 Öğretmenler Günü (Birlikte son fotoğrafımız)